

Misforstått klimakamp

Miljødirektoratet har nylig lagt fram sine forslag for å redusere klimagassutslippene i Norge. Klimagassutslippene i Norge er i dag på om lag 52 millioner tonn per år, og dette er en svak oppgang fra 48 millioner tonn i 1990. Det foreslås en tiltakspakke som fram til 2020 skal redusere de årlige utslippene med mellom ca. 5 og 8 millioner tonn. Dette omfatter redusert utslipp fra vegtransport med 1,4 – 1,7 millioner tonn, fra industri med 1 millioner tonn og fra byggsektoren på 1 millioner tonn.

Elektrifiseringen av utvinningen av olje og gass på norsk sokkel er også en del av den foreslåtte tiltakspakken, og er anslått til å utgjøre mellom 0,9 og 2,1 millioner tonn. Dette betyr at istedenfor å forbrenne gass for å drive turbiner og pumper ved utvinningen og dermed slippe ut klimagasser, skal det legges strømkabler fra land basert på vann- og vindenergi.

Denne type tiltak reduserer isolert sett det norske klimagassutslippet, men har ingen effekt totalt sett. Grunnen er at installasjonene på norsk sokkel er underlagt kvotesystemet til EU for klimagassutslipp. Dette betyr at slippes det ut mindre et sted, slippes det ut mer et annet sted. Miljødirektoratet er vel kjent med dette, men dette berøres ikke i rapporten.

Direktør i Miljødirektoratet Ellen Hambro har tidligere vist at hun skjønner hvordan EU's klimakvotesystem virker. I et innlegg i Dagens Næringsliv i februar, hvor hun argumenterer for den norske elbil satsingen, skriver hun at klimagassutslippene fra tusenvis av kraftprodusenter og bedrifter i EU og Norge er begrenset av kvotesystemet. Og innenfor dette systemet settes det et samlet tak, altså maksimal mengde klimagasser, som disse bedriftene kan slippe ut. Og en bedrift, for eksempel et kullkraftverk, kan ikke øke sine klimagassutslipp uten at en annen virksomhet innenfor systemet må redusere sine utslipp tilsvarende.

Alt dette er riktig, og måten dette reguleres på er gjennom kjøp og salg av kvoter slik at summen av det som kjøpes må svare til summen av det som selges fordi det totale kvotetallet er gitt. Bedriftene som utvinner olje og gass på norsk sokkel er også bundet av dette systemet. Hvilket betyr at når klimagasser forbrennes for å pumpe opp olje og gass, må oljeselskapene ha utslippstillatelser i form av kvoter for å gjøre dette. Og dette er kvoter som kjøpes i EU's kvotemarked og selges av andre forurensende bedrifter som da må redusere sine klimagassutslipp tilsvarende.

Elektrifisering av oljeutvinningen på norsk sokkel har derfor ingen klimaeffekt. Det har kun en regnskapseffekt; en positiv effekt i det norske klimagassregnskapet motsvares av like stor negativ effekt et annet sted i Europa.

Elektrifiseringen av norsk sokkel har nylig vært debattert i Stortinget og støttes av partier som Venstre, Miljøpartiet de Grønne og SV. Lobbyistene for norsk elkraft industri i Bellona og Zero ivrer også sterkt for dette. SV's miljøpolitiske talsmann Heikki Holmås har i en kronikk her i avisa nylig argumentert for sitt syn. Men sånn jeg leser dette innlegget og SV's argumentasjon for øvrig, er det ikke som tyder på at SV skjønner kvotesystemet i EU. Desto merkeligere er dette i og med overveielser omkring dette kvotesystemet må ha vært til stede ved inngåelsen av klimaforliket på Stortinget, som også SV var med på.

Jeg har ikke mye sans for aggressiviteten og den høye aktiviteten i norsk olje- og gassutvinning i en verden hvor problemet nettopp er at det forbrennes for mye olje og gass, og kull. Et hovedkrav for en anstendig norsk miljø- og klimapolitikk må være å dempe og etter hvert trappe ned denne aktiviteten. Men å tro at det har noe med miljø og bærekraft å gjøre hvis denne oljen pumpes opp med elektrisk energi fra land er ikke riktig.

Elektrifiseringen av norsk sokkel har isolert altså sett ingen betydning for klimaet. Men nettoeffekten kan faktisk være negativ fordi dette tiltaket vil stå i veien for andre tiltak i Norge som faktisk kan ha en klimaeffekt. Hvis elektrifisering av norsk sokkel gir en klimagevinst på 1 millioner tonn i det norske regnskapet, slipper nemlig politikerne å treffe tiltak på 1 millioner tonn på et annet område. Dette kan for eks. være redusert vegtransport, som virkelig har effekt for her er det ikke noe kvotemarked.

Utbygging av ledningsnett og nye vind- og vannkraft anlegg for elektrifiseringen har dessuten store negative miljøeffekter. Det er velkjent at vindkraftturbiner raserer miljøet og ødelegger biodiversitet. Utbygging av nye store ledningsnett gir også ofte dramatiske miljøkonsekvenser.

Det eneste som kan redusere klimagassutslippene i Norge som i Europa er at tilgjengelig mengde kvoter reduseres, og at utslipp av klimagasser dermed blir dyrere. Og her kan det søkkrike Norge spille en rolle.

Kvotepreisen i EU er i dag om lag 50 kroner per tonn. Kjøp av 1 millioner tonn koster derfor 50 millioner kroner, og 1 milliard kroner gir 20 millioner tonn. Hvis så Norge bruker mikroskopiske 4 milliarder til kjøp av klimakvoter kan kanskje dette svare til hele det norske årlige klimagassutslippet på noe over 50 millioner tonn når det tas høyde for at prisen blir en del høyere ved et så stort kjøp.

Kjøp så disse kvotene og legg dem i skuffen og lås, og vips så er et klimagassutslipp svarende til de norske utslippene redusert. Tja, skulle ikke dette være mulig?

Anders Skonhoft, Professor samfunnsøkonomi NTNU